

25 augustus 2021

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Van start... met aandacht voor het NLQF en de ontwikkelingen...

1 Inleiding

Ja, van start met het nieuwe studiejaar. Na een zomervakantie die ook weer van alles heeft gebracht qua hectiek is het dus nodig om alles stevig op de rit te krijgen, binnen alle beperkingen die er nog steeds zijn. Uiteraard willen we iedereen die daarbij is betrokken, veel succes wensen.

Met een nieuwe reeks met nieuwsbrieven en andere documenten gaan we weer aandacht schenken aan allerlei ontwikkelingen rond de Associate degree en alles wat in ruime zin daaraan te koppelen valt. Maar om rustig te beginnen, nemen we een aantal zaken betreffende het NLQF – het Nederlandse kwalificatieraamwerk – bij de kop. Daar zit ook de Ad bij, op niveau 5. Maar het is zonder meer interessant om te kunnen constateren dat na een aantal jaren discussiëren door alle betrokken organisaties met OCW het voorstel om het NLQF formeel op te nemen in de wettelijke regelingen voor het Nederlandse onderwijs binnenkort tot de daarvoor benodigde handelingen gaat leiden. Dat wordt dus wel tijd, gezien de rol die het raamwerk kan gaan spelen bij het verder transparant maken van het zogeheten 'level playing field', dus de markt voor het aanbieden van onderwijs en scholing door zowel de bekostigde als de private instellingen.

Inhoud

1	Inleiding	1
2	NLQF	1
3	Ontwikkelingen	2
	a HBd	2
	b PD en andere plannen...	2
	c Private certificaten en diploma's van bekostigde hogescholen – ook vanwege regelingen	3
	d Beginnen met certificaten als formele aanbieder – ook de bekostigde instellingen	3
	e Kwalificaties op 8	4
	f EQF	4
4	Register... toch uitbreiden? Suggesties...	4

2 NLQF

Het gaat goed met het NLQF. Alle formele opleidingen kennen een niveau ervan, maar dat is wel op basis van de wetgeving daarvoor, zoals voor het hoger onderwijs is gebeurd voor 5 tot en met 8. Daarnaast zijn er steeds meer aanbieders - die aan bepaalde voorwaarden qua status moeten voldoen – die hun scholingstrajecten (opleidingen, trainingen... enz.) laten inschalen op een van de niveaus van het NLQF.

Een belangrijke reden hiervoor is ongetwijfeld het feit dat het wetsvoorstel dat nu voorligt om het NLQF na het invoeren ervan in 2011 uiteindelijk een formele plek te geven in het Nederlandse onderwijs- en scholingsstelsel. De Raad van State buigt zich nu over het voorstel en dan ligt het voor de hand dat in 2022 de benodigde stappen zijn te zetten voor het wettelijk verankeren ervan.

Daarnaast is er sprake van een sterk groeiende aandacht voor het 'levenlang ontwikkelen', het stimuleren van iedereen in ons land om aanvullende scholing te volgen. Dat kan uiteraard via het doen van een formele opleiding (mbo, hbo, wo...), maar het is vooral belangrijk om aan te sluiten bij hetgeen bij het werk past, nu, op korte en ook de wat langere termijn. Ook de persoonlijke ontwikkeling is relevant. Daarbij passen vaak de niet-formele kwalificaties en als ze een koppeling aan het NLQF kennen, is het bijbehorende certificaat ('bewijs') een status rijker.

In het verlengde daarvan neemt de overheid het NLQF steeds meer mee in de regelingen voor subsidies die er zijn voor het stimuleren van de scholingstrajecten. Ook branches nemen het niveau serieus en kunnen zo ook een vorm van erkenning meenemen in hun eigen projecten en fondsen. Het lijkt er zelfs op dat na de formele verankering van het NLQF in de wetgeving de overheid voor specifieke stimuleringsregelingen stelt dat een bepaalde kwalificatie – naast een duidelijke borging van het programma voor een herkenbare organisatie – een erkend niveau is toegewezen. Dat zou nog een extra boost van het raamwerk kunnen gaan geven.

Tenslotte speelt ook een rol dat het gebruik van wettelijke begrippen steeds meer aan banden is en wordt gelegd. Denk aan 'hogeschool', 'University', 'Associate degree', 'Bachelor', maar straks ook aan 'hbo' en 'wo' – en allerlei samenstellingen daarmee zoals 'hbo-niveau' (waarbij het vreemd is dat men nooit in de private markt het heeft over 'wo-niveau'...).

Het gebruik van de NLQF-niveaus is ook alleen maar voorbehouden aan de organisaties die in het register voorkomen. Daarbij zijn overigens uitingen zoals 'onze kwalificatie is ingeschaald op niveau 5, dus vergelijkbaar met een Associate degree' uit den boze – en dat zal straks nog strenger worden gecontroleerd, is de verwachting. Kortom, het bekendmaken van de niveaus aan 'de buitenwacht' zal relevanter worden.

3 Ontwikkelingen...

Het kunnen gaan gebruiken van het NLQF in een sterkere formele setting, met meer aandacht voor de waarde ervan en de focus op het effect voor het inzetten van onderwijskwalificaties, geeft ruimte voor het bezien van nieuwe ontwikkelingen die daarmee te maken (kunnen) hebben. Hier geven we een aantal mogelijkheden, mede gezien vanuit onze rol als organisatie. Uiteraard zijn er veel meer te ontdekken, in de komende jaren – dus we houden ons aanbevolen voor signalen rond het NLQF.

a HBd

Een aantal jaren geleden is door een groep met organisaties die betrokken zijn bij niveau 5 het initiatief genomen om voor kwalificaties die aan bepaalde voorwaarden voldoen, het keurmerk 'Hoger Bedrijfsdiploma (HBd)' af te geven. Het zou daarmee voor aanbieders van scholingstrajecten op dit niveau in het private circuit de mogelijkheid bieden om een herkenbare naam te geven aan tweejarige opleidingen.

Formeel is er in Nederland de Associate degree (Ad), maar er is zeker ruimte voor andere type kwalificaties. In veel andere landen is dat het geval, niet alleen voortbouwend op mbo-4 in een onbekostigde setting, maar ook binnen het tertiaire onderwijs. Het beste voorbeeld is het Higher National Diploma (HND) dat in Engeland z'n oorsprong vindt maar de afgelopen jaren door Pearson (uitgeverij), tevens eigenaar van EdExel als borgende instantie, wordt verzorgd in landen waar de status van de eigen diploma's niet erg sterk is. Tevens biedt het HND de mogelijkheid om daarmee in andere landen door te gaan voor een Bachelor – en zodoende is het HND ook een soort export-product van Engeland, ook na de Brexit.

In afwachting van de meer formele positionering van het NLQF heeft de invoering van het HBd een low-profile aanpak gekend. Nu met de sterke groei van het aantal kwalificaties in het NLQF-register, de mogelijke invoering van de wetgeving in 2022 en de aandacht voor zelfstandige eenheden als onderdelen van formele opleidingen (of daarmee een sterke overlap kennen), zal in het voorjaar van 2022 een doorstart met het HBd gaan plaatsvinden. Als betrokken organisatie zullen we daarover uiteraard tegen die tijd verslag doen.

b PD en andere plannen

In vorige nieuwsbrieven is al aandacht besteed aan de plannen van de Vereniging Hogescholen (VH) om met een aantal hogescholen een programma te gaan ontwikkelen, leidend tot een certificaat, dat kan worden bekroond met een graad die Nederland formeel niet kent: de Professional Doctorate. Deze graad is als zodanig niet beschermd en dus valt niet te voorkomen dat andere instellingen 'er ook mee aan de haal gaan' – tenzij de VH het lukt om er het merkenrecht op van toepassing te laten zijn.

De VH is in gesprek met de overheid om van de ontwikkeling van dit programma een project te maken, met steun van OCW. Een optie die inmiddels in de wandelgangen is neergedaald, is die

van het koppelen van deze kwalificatie aan niveau 8 van het NLQF. Samen met de status van de aanbieder, een hogeschool dus, moet dit voldoende vertrouwen geven aan degenen die hiermee aan de slag gaan. Er zijn dus nog geen kwalificaties op NLQF-8 ingeschakeld, net zo goed als de NVAO ook niets doet en mag doen met de PhD van de universiteiten, dus dat wordt een interessante uitdaging.

Ook zal het spannend zijn als de private markt ermee aan de slag gaat, dus bijvoorbeeld via de NRTO als belangenorganisatie ervan – of de NCOI-groep als marktleider. We nemen aan dat het initiatief van de VH niet zal leiden tot een bekostiging door de overheid, vooral gelet op het feit dat ook op niveau 7, de Master dus, slechts een beperkte hoeveelheid opleidingen wordt bekostigd, onder strikte voorwaarden die te maken hebben met de maatschappelijke positionering.

c Private certificaten en diploma's van bekostigde hogescholen – ook vanwege regelingen

Omdat vanaf het moment dat het NLQF formeel in de wettelijke context een plek heeft gekregen, dient op elk formeel getuigschrift het niveau van het NLQF (en het EQF, maar die nummers zijn identiek) te worden vermeld. Daarmee wordt het meer en meer interessant om ook in andere situaties het niveau te gaan gebruiken. Niet dat een kwalificatie van een private aanbieder op niveau 5 of 6 toegang geeft tot een Bachelor resp. Master van een hogeschool, maar de indicatie is toch wel een handige als er sprake is van EVC (of aanmelding bij een opleiding die werkt met leeruitkomsten en leerwegonafhankelijke toetsing).

Private hogescholen mogen hun formele opleidingen in allerlei stukjes hakken, met aan elk traject een certificaat gekoppeld, al dan niet met een civiel effect. Ze kunnen die eenheden gewoon los aanbieden, met de toezegging dat het later inleveren ervan leidt tot vrijstellingen. Bekostigde hogescholen mogen dat niet, en dus moet er een ander pad worden bewandeld. Dat kan – en we zien de aanzetten meer en meer worden gegeven – door scholingstrajecten die worden gebaseerd op formele opleidingen ook te laten koppelen aan het NLQF. Dat kan heel simpel aangezien een hogeschool een eigen status binnen de beoordeling door het Nationaal Coördinatiepunt (NCP) van het NLQF heeft. Nu is nog te zien dat bekostigde hogescholen dit soort trajecten via een private weg uitserveert aan het bedrijfsleven – dus puur leunend op de status van de instelling – en dus alleen door het verband te leggen met vergelijkbare formele opleidingen kan aangeven wat het niveau is.

Het is dus een goede zaak dat met de positionering van het NLQF als een formeel raamwerk, de noodzaak om een kwalificatie daaraan te koppelen wordt vergroot. Wat ook sterk meespeelt, is dat de overheid allerlei subsidieregelingen wil gaan aanvullen met de voorwaarde dat een traject qua niveau is opgenomen in het NLQF-register. Dat zal zeker een boost geven aan de gang naar het NCP...

d Beginnen met certificaten als formele aanbieder – ook de bekostigde instellingen

De experimenten met het gebruik van eenheden van leeruitkomsten hebben laten zien dat er veel hogescholen zijn die graag in de wet zien opgenomen dat het aanbieden van grote eenheden mogelijk is, ook bekostigd en dus met de mogelijkheid voor studenten om te gaan stapelen. Dat zit er niet in, zo valt te zien in het voorstel voor een wetswijziging dat recent is ingediend voor het hoger onderwijs.

Toch zal een aanzet kunnen zijn voor die hogescholen om dergelijke eenheden te gaan aanbieden, privaat dan maar, en met de toezegging dat het later inleveren ervan leidt tot vrijstellingen. Dat sluit eigenlijk aan bij de wijze waarop allerlei landen kijken naar het promoten van het 'levenlang ontwikkelen'. In Nederland ligt de focus in het volwassenenonderwijs op het gaan studeren voor het getuigschrift, dus op het inschrijven voor het complete programma.

Maar het kan ook op een andere wijze door een aanpak te hanteren waarbij eerst delen ervan met een duidelijk civiel effect te doen. Op een gegeven moment kan op basis van de bepaalde certificaten in een nog maar beperkte tijd de formele graad worden verworven.

Dit zou bij ons kunnen gebeuren, maar niet onder de huidige wetgeving en de regelingen die daaraan zijn gekoppeld. Tevens zouden de bekostigde en de private aanbieders dienen te gaan samenwerken, om de taken te verdelen. Bovendien moeten de branches, de beroepsverenigingen en andere werkveldorganisaties worden betrokken bij het vaststellen van het civiele effect en

de vormgeving van de eenheden. Het kan wel, maar dan moet er nog wel veel werk worden verzet, zeker door OCW en de politici om dit streven te ondersteunen.

e Kwalificaties op 8

Hierboven is al ingegaan op het feit dat met de inbedding van het NLQF in het gehele formele systeem niveau 8 in beeld komt. Er staan op dit moment geen kwalificaties in het register op dat niveau – ook ziende dat het op niveau 7 er ook nog maar twee zijn. Het laat zien dat er kennelijk nog behoefte is aan private kwalificaties naast de Masteropleidingen die er formeel zijn en door de NVAO worden beoordeeld – en daaraan dus een prima status kunnen ontleen.

Het plan van de VH kan mogelijk de ‘markt’ voor kwalificaties op niveau 8 open gaan breken. Binnen ons netwerk wordt hard gewerkt aan een notitie die een aantal openingen hiervoor biedt, met als argument dat het voor ons land goed is als er afstemming plaatsvindt over het aanbod. OCW, NVAO en NCP-NLQF lijken ons prima partners hierbij, om samen met onderwijskoepels VH, VSNU en NRTO te bezien hoe tot een goede aanpak kan worden gekomen.

f EQF

Ons NLQF kent acht niveaus (met een ‘basisniveau’ op nul), evenveel als het European Qualifications Framework (EQF) heeft. Daarmee is de connectie helder, in de internationale context. Het EQF kent echter geen formele status en is niet te herleiden tot een ‘internationale regeling’. In 2008 zijn binnen Europa wel afspraken gemaakt over het gebruiken van een dergelijk raamwerk, maar zoals bekend kan ‘Brussel’ niets voorschrijven met betrekking tot de nationale aanpak rond een onderwijsstelsel.

Dit betekent dat er geen mogelijkheid is om een kwalificatie rechtstreeks te laten koppelen aan een EQF-niveau, ook niet als het programma ervan in meerdere landen gelijk is. De inschaling dient in elk land apart te gebeuren, al wordt er wel gesproken over een vorm van ‘mutual recognition’. Maar daar moeten landen aparte afspraken over maken. Voor de formele opleidingen is dat simpeler vanwege het gebruiken van de zogenaamde ‘European Standards and Guidelines’ binnen het Bolognaproces en de samenwerking tussen de accreditatieorganisaties.

Er wordt voortdurend bezien op welke wijze internationale kwalificaties op een minder bureaucratistische wijze toch een brede erkenning kunnen gaan krijgen. Binnen CHAIN5, de Europese community voor niveau 5, zal komend jaar een project worden aangezwengeld om te bezien of het onder strikte voorwaarden toch kan, en welke organisaties hierbij een rol kunnen gaan spelen.

4 Register – uitbreiden?

In het register van het NLQF: <https://www.nlqf.nl/database-nlqf-kwalificaties/register>, zijn de kwalificaties te vinden zoals ze vanaf het begin zijn gekoppeld aan een van de niveaus. Ook zijn daar de kwalificaties opgenomen waarvan de ‘licentie’ is verlopen en dus niet meer kan worden opgenomen in allerlei uitingen.

De tabel die wordt gebruikt, is op allerlei manieren te doorzoeken en te ordenen, op niveaus, aanbieders en het moment dat de kwalificatie is opgenomen in het register. Maar het is voorstelbaar dat als het NLQF binnenkort in een formele regeling met een wettelijke basis in het onderwijssysteem is ingebed, er nog een aantal criteria aan wordt toegevoegd. Daarmee kunnen degenen die het register willen gebruiken, mogelijk nog beter inzicht krijgen in de achtergrond van de organisatie die de kwalificatie aanbiedt.

Een paar opties die we willen aanreiken aan de wetgever:

- Opnemen van een link naar de pagina van de website van de aanbieder alwaar staat vermeld hoe het NLQF-niveau wordt gecommuniceerd – om te voorkomen dat lastig is na te gaan op welke wijze dit gebeurt, dus het is tevens een vorm van vertrouwen en borging.
- Voor de niveaus 5 en hoger opnemen in het register van de status van de aanbieder door te vermelden of deze instelling tevens formele opleidingen verzorgt (dus door de NVAO beoordeelde en geaccrediteerde opleidingen) – met tevens de aantekening of het al dan niet gaat om een door de overheid bekostigde instelling.
- Aangeven in voorkomend geval of een kwalificatie een eenheid van een formele opleiding is dan wel leidt tot een substantieel aantal vrijstellingen daarvoor op basis van de status van de kwalificatie – als signaal dat bezitters ervan het recht hebben om deze in te brengen in een EVC-procedure.